

Column André Nijhof

IK BEN OMDAT WIJ ZIJN

How do I deeply disagree with other people but do it in a way that in no manner undermines their dignity and self worth?

Dit citaat staat in de bijdrage van Christo Nel in de bundel *Ubuntu, wij zijn de aarde*. Het gaat over het leiderschap dat Ma Sisulu – één van de ANC-leiders ten tijde van de apartheid in Zuid-Afrika – toont. Maar eigenlijk gaat het veel breder over één van de grootste leiderschapsuitdagingen waar we in onze huidige, gepolariseerde samenleving voor staan. Het doet mij denken aan de uitspraak die we bij het systeemdenken omarmen: ‘Don’t blame the players, blame the game’. Echter, ik merk in het huidige debat dat het vaak het omgekeerde is: ‘Blame the players’ en hoezo, is er dan ook een game? Voorbeelden zijn de berichten over de ministers Henk Staghoutwer en Christianne van der Wal in het stikstofdebat en over Sywert van der Lienden en consorten rond de inkoop van mondkapjes. En ook privé merk ik dat we in gesprekken geregeld afgeven op personen. So what? Is het erg dat we personen aan de schandpaal nagelen? Ja, want er gaat veel meer verloren dan we beseffen. We dreigen als samenleving af te glijden. Ook als we het oneens zijn is het cruciaal dat we respectvol met elkaar om blijven gaan vanuit het besef dat we onderling verbonden zijn. ‘Hard op de inhoud, zacht op de persoon’ gaat daarbij niet ver

genoeg. Want dan neem ik het de ander nog steeds kwalijk, maar uit ik dat minder. Nee, het begint bij jezelf: bij je eigen mindset. Kun je het de ander níet kwalijk nemen dat hij of zij een andere insteek heeft? Sterker nog, kun je dat waarderen?

Dat vraagt veel van ons. Als ik iemand tegenkom die een andere kijk op de realiteit heeft en dat wellicht met veel misnoegen en emotie uit, past een reactie zoals: ‘Goh, opvallend!’, ‘Waarom is dat zo?’, ‘Wat zit

hier achter?’ ‘Hoe kunnen we tot inclusievere oplossingen komen die rekening houden met meer achterliggende belangen en waarden?’ Door dit soort vragen te stellen gaan we vanzelf meer systemisch naar de problemen kijken waar we mee te maken hebben.

Toen bijvoorbeeld Joop den Uyl (PvdA) en Hans Wiegel (VVD) geregeld met elkaar in de clinch lagen, gebeurde dat wel op een respectvolle manier. Dan gaat politiek weer over de onderliggende principes die zichtbaar worden in het debat met de ander. Dit raakt aan de kern van het Ubuntu waar het citaat van Christo Nel op gebaseerd is. *Ik ben omdat wij zijn*. Dat geldt zelfs voor personen waar we het ten diepste mee oneens zijn. Lastig genoeg, maar het citaat aan het begin van deze column geeft mij steun om dat in de praktijk te brengen. Jou ook?

André Nijhof is professor Sustainable Business en Stewardship aan Nyenrode Business Universiteit.